

A L'OMBRA D'EN SERRALLONGA

UN PROJECTE NOU

Tots estarem d'acord que els paisatges del Collsacabra i les Guilleries són d'una gran bellesa. Si hi heu passejat, amb el caminar tranquil de l'excursionista, que no té pressa i que s'impregna de cada racó, haureu notat que, a més de bells, els boscos d'aquesta terra tenen quelcom d'especial. Aquesta sensació l'haureu viscut més intensament si, a més de passejar-hi, us hi heu perdut (encara que sigui per uns moments), una experiència que podríem considerar recomanable si ens volem introduir de ple en aquests paratges.

Després entendrem perquè aquesta terra és un niu de llegendes. És un fet que podem considerar inevitable i natural. Així doncs, llegenda i paisatge són dos elements que van estretament lligats. I si hem de buscar una història que barregi realitat i fantasia en aquestes contrades, sense cap dubte la més apassionant, mítica i coneguda arreu de Catalunya és la vida i trifulgues del bandoler Joan de Serrallonga.

Aquest còctel entre paisatge i llegenda és precisament la base del treball que es va presentar al Saló de la Muntanya de Vic el passat mes de novembre, amb el títol *A l'ombra d'en Serrallonga*. El punt i final d'aquest treball va ser un curtmetratge de caire documental que narrava la biografia del famós bandoler, paral·lelament a les excursions que un grup de joves feien pels paratges més emblemàtics del protagonista.

Hem començat precisament pel resultat final d'aquest projecte, però a banda del curtmetratge, el projecte *A l'ombra d'en Serrallonga* ha englobat moltes més activitats. Vàrem iniciar el projecte al gener d'aquest any. De seguida vàrem organitzar, amb l'ajuda de l'entitat ACTER (Amics de les Ciències de la Terra i de l'Espai), excursions, obertes a tothom, pels paratges que mantenen alguna relació amb en Serrallonga. Van ser caminades guiades, on ens anàvem aturant per explicar alguna llegenda relacionada amb el bandoler. En total van ser tres sortides. La primera als

boscos de Viladrau, on va néixer Serrallonga. La segona als cingles de Tavertet, on es va amagar en diverses ocasions i la tercera al cor de les Guilleries, on hi ha el mas Serrallonga, la casa on es va casar i d'on va rebre el nom que l'ha fet popular.

Els creadors del projecte i autors d'aquest escrit desitgem que gaudiu del curtmetratge *A l'ombra d'en Serrallonga*. Un cop estrenat, la nostra intenció és difondre'l i projectar-lo a tots els pobles interessats (començant pels del Collsacabra, Guilleries i Montseny).

Mentrestant us convidem que vosaltres mateixos descobriu la natura que envolta en Serrallonga. Per això us proposem la ruta que vam seguir en la segona sortida del projecte, als cingles de Tavertet.

RUTA: 1. Pantà de Sau - hotel de La Riba – 2. GR 2 – 3. Cingles de Tavertet – 4. Tavertet – pla del Castell – masia del Castell – 5. Puig de la Força – canal del Castell – hotel de La Riba. Durada: 3-4 h.

1. **Pantà de Sau:** fou acabat de construir al 1962. L'alçada de la presa és de 84 metres i l'embassament té una capacitat de 169 hm³. El poble de Sant Romà de Sau va desaparèixer sota les aigües i quan el nivell és baix és possi-

Grup del rodatge del documental.

Foto: Els autors

El puig de la Força, a sud-oest de Tavertet, abocat sobre el pantà de Sau. Al fons es retallen els cingles de Cabrera i d'Aiats.

Foto: Els autors

ble visualitzar el campanar de l'església, un tret que s'ha convertit en característic de l'indret.

2. **GR 2:** sender de gran recorregut senyalitzat des de la Jonquera fins a Aiguafreda. Recorrem el tram que és el camí antic de Sau fins al poble de Tavertet, que s'enfila pels cingles pel baixant de les Gotes.

3. **Cingles de Tavertet:** aquesta és una de les cadenes de cingles més llarga de Catalunya i ens crida l'atenció els dos colors de roca visiblement diferenciats. A la part inferior la roca és rogenca i grumolosa, plena d'esquerdes i forats. En canvi, a la part superior la roca del cingle és d'un gris clar, quasi blanca i sembla més dura i compacte, no tan treballada per l'erosió. La roca del cingle es va formar per sedimentació. L'aigua d'un mar interior que fa milers d'anys havia ocupat aquesta regió, va anar disposant les sorres, pedretes, còdols, etc, que rebia dels rius. L'erosió, o sigui l'acció de l'aigua de les pluges, del vent

i de les gelades, destrueix i esmicola lentament la roca vermella i la va convertint en sorra. Aleshores la roca blanca, a dalt, queda penjada formant enormes balmes i cingles. Quan la balma és molt fonda, la roca de dalt tendeix a desprendre's en forma de blocs més o menys grossos. Alguns d'aquests blocs més recents han quedat retinguts a la vora del camí i obstaculitzen el pas.

4. **Tavertet:** poble de gran bellesa emmarcat en un paisatge privilegiat damunt les cingleres del pantà de Sau. El nucli antic del poble fou declarat *bé d'interès cultural*, i conserva 48 cases bastides entre els segles XVII i XVIII. En el seu terme trobem ermites i esglésies molt antigues que ja existien des del segle XII, com per exemple la parròquia de Sant Cristòfol, Sant Bartomeu Sesgorgues, Santa Cília (en ruïnes) i Sant Miquel de Sorerols.

5. **Puig de la Força:** turó que es separa dels cingles de Tavertet; és sens dubte un punt es-

tratègic per a la construcció d'una fortalesa. "Força" antigament podia significar el mateix que "fortalesa" o "fortificació" i per això s'aplicava a certs castells. Encara avui trobem restes de murs de l'antic castell de la Força del segle XII, però sembla possible que aquest castell fos, en realitat, el documentat amb el nom de castell Cornil, amb orígens als segles X i XI. El camí que porta al puig de la Força passa per unes grans balmes i d'aquest indret es contenen llegendes del bandoler com la que es coneix popularment per *El Dit d'en Serrallonga*, que recollim del llibre de Xavier Roviró:

"Una vegada en Serrallonga estava reunit amb els seus homes a les balmes de prop del castell. Començà una discussió entre ell i un dels seus lloctinents més joves. No es posaven d'acord en com s'havien de repartir els diners que obtindrien del rescat de l'ostatge que tenien tancat a la presó del castell. La discussió va anar pujant de to i el jove lloctinent li criticava el caràcter autoritari que en Serrallonga tenia. Al final, el va desafiar. En Serrallonga s'aixecà de cop i traient-se la daga va respondre a la provocació. La destresa que tenia amb les armes va fer que ràpidament guanyés el combat. Amb un sol cop de daga li va tallar un dit al jove provocador. Mentre es rebotava de mal, en Serrallonga va agafar el dit sangonós i d'una revolada el tirà cingles avall. Des de llavors que el vistós monòlit que hi ha sota mateix del puig de la Força se'n diu *El Dit d'en Serrallonga* o *El Barret d'en Riba*."

El mític bandoler Joan de Serrallonga. Gravet cedit per Xavier Roviró.

Bibliografia

LLORENÇ i LLONCH, Rafael. "Les nostres excursions".
Revista Roda de Ter. Setembre, 1989-1990

ROVIRÓ i ALEMANY, Xavier. *Serrallonga, el bandoler llegendari català*. Editorial Farell. 2a edició. Barcelona, 2002

Francesc Gutiérrez i Isidre Bonilla

C. Església, 2 • 08519 TAVÈRNOLES (Barcelona) • Tel. 93 812 22 23 • Fax 93 812 22 77
<http://saucollsabra.diba.es> • e-mail: saucollsabra@diba.es